كۈن فەيەكۈن

﴿ۋۇجۇدقا كەل دەيدۇ ـ دە، ئۇ ۋۇجۇدقا كېلىدۇ﴾

ئۇلۇغ ئاللاھ كائىناتنى، ئۇنىڭدىكى يۇلتۇزلارنى، قۇياشنى، پىلانېتلارنى، يەر ـ زېمىننى ۋە باشقا بىز بىلىدىغان ـ بىلمەيدىغان بارلىق شەيئىلەرنى يارىتىشنى ئىرادە قىلغاندا، ئۇلارغا: «ۋۇجۇدقا كەل!» دەپ ئەمر بېرىدۇ ـ دە، ئۇلار ۋۇجۇدقا كېلىدۇ.

ئۇلۇغ ئاللاھ ئۆزىنىڭ بىر نەرسىنى ياراتماقچى بولغاندا، ئۇنىڭ ۋۇجۇدقا كېلىشى ئۈچۈن ئەمر بېرىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈپ مۇنداق دېدى: ﴿ئاللاھ بىرەر شەيئىنى (يارىتىشنى) ئىرادە قىلسا، ئۇنىڭغا «ۋۇجۇدقا كەل» دەيدۇ ـ دە، ئۇ ۋۇجۇدقا كېلىدۇ﴾[1]

بۇ، تەكۋىن (ۋۇجۇدقا كەلتۈرۈش، پەيدا قىلىش، يارىتىش) بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمردۇر.

ئۇلۇغ ئاللاھنىڭ ئەمرى ئىككى تۈرلۈك بولۇپ، بىرى تەكۋىن بىلەن مۇناسىۋەتلىك، يەنە بىرى تەشرىئ (شەرىئەت ئورنىتىش) بىلەن مۇناسىۋەتلىكتۇر.

تەكۋىن بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمرى بولسا، مەۋجۇت بولۇپ تۇرغان ۋە تەرەققىي قىلىۋاتقان كائىنات بويسۇنىدىغان (ئاللاھنىڭ) ئىلمى، كەسكىن ۋە نۇقسانسىز قانۇنىيەتلىرى دېمەكتۇر. تەشرىئ بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمرى بولسا، ئۇلۇغ ئاللاھنىڭ ئىنسانلارغا تەبلىغ قىلىش ئۈچۈن پەيغەمبەرلىرىگە ۋەھيى ئارقىلىق بىلدۈرگەن ۋە ئىنسانلارنىڭ ئۇنىڭغا مەھكەم ئېسىلىشى ۋە ئىتائەت قىلىشى كېرەك بولغان قانۇنلىرىدۇر.

ئاللاھنىڭ تەكۋىن بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمرلىرى تەشرىئ بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمرلىرىدىن بۇرۇن كېلىدۇ ھەم ئۇ «مۇتلەق» بولىدۇ. مەسىلەن، ئاسمانغا مەۋجۇت بولۇش ياكى بولماسلىق ئىختىيارلىقى بېرىلمىگەن، زېمىنغىمۇ ھەم شۇنداق.

تەشرىئ بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمرلىرىدە بولسا، ئىنسان ئىرادىسىگە ئىختىيارلىق بېرىلگەن. شۇنداقلا، ئۇنىڭدا مەسئۇلىيەت ۋە ئۇنىڭدىن كېلىپ چىقىدىغان جاۋابكارلىققا تارتىلىش خۇسۇسىيىتى، تاللاش ھوقۇقى قاتارلىقلارمۇ بېرىلگەن.

ئۇلۇغ ئاللاھنىڭ تەكۋىن بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمرى ھەققىدە مۇنداق دېگەنلىكىنى كۆرمىدىڭىزمۇ؟

---

[1] سۈرە ياسىن 82 ـ ئايەت.

﴿ئاندىن ئۇ ئاسماننى (يارتىشقا) يۈزلەندى، ھالبۇكى، ئۇ تۈمان ھالىتىدە ئىدى، ئاسمان بىلەن زېمىنغا: «ئىختىيارىي ياكى ئىختىيارسىز ھالدا كېلىڭلار (يەنى ئەمرىمنى قوبۇل قىلىڭلار)» دېدى. ئىككىلىسى: «ئىختىيارىي كەلدۇق» دېدى﴾.[1]

ئاللاھ تەشرىئ بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمرى ھەققىدە مۇنداق دېدى: ﴿دىندا (ئۇنىڭغا كىرىشكە) زورلاش يوقتۇر﴾.[2] ﴿خالىغان ئادەم ئىمان ئېيتسۇن، خالىغان ئادەم كاپىر بولسۇن﴾.[3]

«ئىختىيارلىق» تەشرىئ بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمرگە ھاكىم بولسىمۇ، تەكۋىن بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمردىن پۈتۈنلەي مەھرۇمدۇر. بەلكى بۇ، ئۇلۇغ رەببىمىزنىڭ تۆۋەندىكى ئايىتىدە كۆزدە تۇتۇلغان نەرسە بولسا كېرەك: ﴿شۈبھىسىزكى، بىز ئامانەتنى (يەنى پەرزلەرنى ۋە شەرىئەت تەكلىپلىرىنى) ئاسمانلارغا، زېمىنغا ۋە تاغلارغا تەڭلىدۇق، ئۇلار ئۇنى ئۈستىگە ئالمىدى، ئۇنىڭ (ئېغىرلىقىدىن) قورقتى، ئۇنى ئىنسان ئۈستىگە ئالدى، ئىنسان ھەقىقەتەن (ئۆزىگە) زۇلۇم قىلغۇچىدۇر، ھەقىقەتەن نادانىدۇر﴾.[4]

ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ بۇ مەسئۇلىيەتتىن قورقۇپ، ئۇنى ئۆز ئۈستىگە ئالماسلىقى، پەقەت ئۇلارنىڭ ئەسلىي تەكۋىن ۋە ئەزەلىي تەقدىر پېتى يوقلىنىمەيدىغان نەرسىنى رەت قىلغانلىقىنى تەسۋىرلەپ بەرگەن ئەڭ ئۇلگىلىك مىسالدۇر.

بۇ يەردە، ئاسمان ـ زېمىننىڭ مەسئۇلىيەتنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشنى رەت قىلىشى، ئۇلارنىڭ ئىختىيارلىقىغا قويۇلغانلىقى تۈپەيلىدىن ئەمەس، بەلكى ئۇلارنىڭ مەجبۇرى بولماي، ئىختىيارىي يارىتىلغانلىقى تۈپەيلىدىن كېلىپ چىققاندى. ئايەتتىكى مىسال ۋە تەشبىھ (ئوخشىتىش)، پەقەت ئۇنى ئىنسانلارغا چۈشىنەلىگۈدەك ھالغا كەلتۈرۈپ بايان قىلىشتىن ئىبارەتتۇر.

تەكۋىن بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمر بىز ئۈچۈن غەيبتۇر.

ئۇلۇغ ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە بىز كۆرۈپ تۇرغان شەيئىلەرنى ياراتتى. ئەمما بىز ئۇلارنىڭ قاچان، قانداق ئۇسۇل ۋە قانداق ۋاستە بىلەن يارىتىلغانلىقىنى بىلمەيمىز.

شۇنداقلا، ئاسمان ـ زېمىننىڭ يارىتىلىش نۆۋىتىنى، يەنى قايسىسىنىڭ بۇرۇن، قايسىسىنىڭ كېيىن يارىتىلغانلىقىنى بىلمەيمىز. يارىتىشنىڭ ۋۇجۇدقا چىقىشى، قانداق مەيدانغا كەلگەنلىكى ۋە يارىتىلىش شەكلى بىز ئۈچۈن نامەلۇم بولۇپ، بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھقا خاس سىرلاردۇر. لېكىن بىز بۇ سىرلارنىڭ تېگىگە يېتىش ئۈچۈن، يەر يۈزىدىكى

---

[1] سۈرە فۇسسىلەت 11 ـ ئايەت.
[2] سۈرە بەقەرە 256 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[3] سۈرە كەھف 29 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[4] سۈرە ئەھزاب 72 ـ ئايەت.

www.munber.org

مىڭلارچە ئىلىم ۋە تېمىلارنى ئۆزىمىز خالىغان شەكىلدە تەتقىق قىلالماقتىمىز. ئەمما بىز بۇ ھەقتە ئاللاھنىڭ بىزگە بىلدۈرگىنىدىن باشقا ھېچنېمىگە ئېرىشەلمىدۇق.

ئۇلۇغ ئاللاھ بىزگە ئۆزىنىڭ ئاسمان ـ زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى شەيئىلەرنى ئالتە كۈن ئىچىدە ياراتقانلىقىنى بىلدۈرمەكتە: ﴿ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى ئالتە كۈندە ياراتتى، ئاندىن ئەرش ئۈستىدە (ئۆزىگە لايىق رەۋىشتە) قارار ئالدى﴾.[1]

يەنى ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنىڭ ئالتە كۈندە يارىتىلىشىنى ئەمر قىلدى، ئۇلارمۇ ئالتە كۈن ئىچىدىلا بارلىققا كەلدى.

بۇ ئالتە كۈن، ئاللاھنىڭ كۈنلىرى بولۇپ، ئۇلار بىز ھازىر ياشاۋاتقان كۈنلەرگە ئوخشىمايدۇ. چۈنكى بىز قۇياش ئەتراپىدا ئايلىنىۋاتقان يەر شارىنىڭ ئۆز ئوقىنى بىر ئايلىنىپ چىقىشىنى ‹بىر كۈن› دەپ قارايمىز. ئەمما ئاللاھ تىلغا ئالغان كۈنلەر بولسا، ئاسمان ـ زېمىن يارىتىلىشتىن بۇرۇنقى كۈنلەردۇر.

شۇڭا ھېساب ۋە كۈنلەرنىڭ ئۇزۇن ـ قىسقىلىقى پەرقلىق بولىدۇ ـ ئەلۋەتتە! بۇ ئالتە كۈن، بەلكىم ھازىرقى ھېسابىمىزدىكى مىڭلارچە يىل ياكى مىليونلارچە ئەسىرلەرگە تەڭ كېلىشى مۇمكىن. ھەتتا ئۇنىڭدىنمۇ كۆپ ياكى ئاز بولۇشىمۇ مۇمكىن. بەلكىم ئاللاھنىڭ ھېسابىغا كۆرە، پۈتۈنلەي باشقا بىر نەرسىدۇر.

شۇڭا بۇ، بىز تەبىر بېرەلمەيدىغان ۋە قارىغۇلارچە جۆيلۈشكە بولمايدىغان، غەيبكە مۇناسىۋەتلىك مەسىلىدۇر.

غەيبتىن پەقەت ئاللاھ بىزگە بىلدۈرگەن مەلۇماتلار ئارقىلىق خەۋەردار بولالايمىز. چۈنكى غەيب بىزنىڭ ئەقلىمىز ۋە زامانىمىزدىن يىراق نەرسە بولغاچقا، بىز ئۇنى ئۆز تەپەككۇرىمىز ئارقىلىق ئەمەس، بەلكى پەقەت ئاللاھنىڭ بىلدۈرۈشى ئارقىلىقلا بىلەلەيمىز.

ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى ئالتە كۈندە ياراتقاندىن كېيىن، ئۆزىنىڭ ئەرش ئۈستىدە قارار ئالغانلىقىنى بىلدۈردى. ھەممە نەرسە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلدى، ئۇنىڭغا سەجدە قىلدى ۋە ئۇنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى قوبۇل قىلدى. ئۇلۇغ ئاللاھ ھەممە نەرسىنىڭ ھۆكۈمرانلىقىنى ئۆز قولىدا تۇتىدۇ، ھەممە نەرسە ئۇنىڭغا موھتاجدۇر. ئەمما ئۇ ھېچنېمىگە موھتاج ئەمەس.

ئەمر ئاخىرلاشتى ۋە ئاللاھنىڭ ئىرادىسى ئورۇندالدى. كائىنات يارىتىلدى، ئۇ يارىتىلغاندىن كېيىن، ياراتقۇچىغا سەجدە قىلىندى. ئۇنىڭغا موھتاج بولغانلىقىغا ۋە ئۇنىڭدىن ياردەم تەلەپ قىلغانلىقىغا دائىر سەجدە قىلىندى.

[1] سۈرە سەجدە 4 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

ياخشىلىقنىڭ سىمۋولى

پەرىشتىلەر ئاللاھنىڭ بەندىلىرى، ئەسكەرلىرى، ياراتقان مەخلۇقلىرىنىڭ ئەڭ كاتتىلىرى ۋە ئەڭ ياخشىلىرىدۇر. ئۇلارمۇ مەۋجۇدىيەت بولۇپ، ھەر بىرىنىڭ ئۆز ۋاقتىدا، كېچىكتۈرمەي ئىجرا قىلىدىغان ۋەزىپىلىرى بار. مەسىلەن، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا، ئاللاھنىڭ ئىنسانلارغا ئەۋەتىدىغان ۋەھىيلىرىنى پەيغەمبەرلەرگە يەتكۈزۈش ۋەزىپىسى ۋە ئۇنىدىن باشقا تۈرلۈك ۋەزىپە تاپشۇرۇلغان پەرىشتىلەر بار بولۇپ، بۇ پەرىشتىلەرنىڭ ئەڭ كاتتىسى (ئاللاھنىڭ مەخلۇقلىرىنىڭ ئەڭ شەرەپلىكى ۋە ياخشىلىقنىڭ سىمۋولى بولغان) جىبرىئىلدۇر.

ئۇلۇغ ئاللاھ ئۇنى «روھۇل ئەمىن (ئىشەنچلىك)» دەپ ئاتىدى: ﴿ئاگاھلاندۇرغۇچىلاردىن بولۇشۇڭ ئۈچۈن، ئىشەنچلىك جىبرىئىل ئۇنى سېنىڭ قەلبىڭگە ئېلىپ چۈشتى﴾.[1]

ئۇلۇغ ئاللاھ ئۇنى يەنە «روھۇل قۇددۇس» دەپمۇ ئاتىدى: ﴿ئېيتقىنكى، قۇرئاننى جىبرىئىل (روھۇل قۇددۇس) مۆئمىنلەرنىڭ (ئىمانىنى) مۇستەھكەم قىلىش ئۈچۈن، مۇسۇلمانلارغا ھىدايەت ۋە خۇشخەۋەر قىلىپ، پەرۋەردىگارىڭ ھۇزۇرىدىن راستچىللىق بىلەن نازىل قىلدى﴾.[2]

ئاللاھ ئۇنىڭغا ‹روھ› ئىسمىدىن باشقا «ئىززەتلىك ئەلچى» ئىسمىنى بەرگەندى: ﴿قۇرئان ھەقىقەتەن (ئاللاھنىڭ) ئىززەتلىك بىر ئەلچى (ئارقىلىق نازىل قىلىنغان) سۆزىدۇر. ئۇ (ئەلچى) كۈچلۈكتۇر، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا مەرتىۋىلىكتۇر. پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغۇچىدۇر. بۇ يەردە (يەنى ئاسماندا) ئۇ ئىشەنچلىكتۇر﴾.[3]

ئۇلۇغ ئاللاھ سۈرە قەدرىدە مۇنداق دەيدۇ: ﴿پەرىشتىلەر ۋە جىبرىئىل (روھ) شۇ كېچىدە پەرۋەردىگارىنىڭ ئەمرى بىلەن، (زېمىنغا ئاللاھ تەقدىر قىلغان) بارلىق ئىش ئۈچۈن چۈشىدۇ﴾.[4]

ئۇلۇغ ئاللاھ ئۇنى يەنە «كۈچلۈك پەرىشتە» دەپمۇ ئاتىغانىدى: ﴿ساقىغان يۇلتۇزلار بىلەن قەسەمكى، سىلەرنىڭ ھەمراھىڭلار (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام) گۇمراھ بولمىدى ۋە يولدىن ئاداشمىدى. (ئۇ) ئۆز نەپسى خاھىشى بويىچە سۆزلىمەيدۇ. پەقەت ئۇنىڭغا نازىل قىلىنغان ۋەھىينىلا سۆزلەيدۇ. ۋەھيىنى ئۇنىڭغا كۈچلۈك پەرىشتە (جىبرىئىل) تەلىم بەردى. ئۇنىڭ (يەنى جىبرىئىلنىڭ) كۆرۈنۈشى چىرايلىق بولۇپ، يۇقىرى ئۇپۇقتا (ئۆز شەكلىدە) تۇردى. ئاندىن ئۇ ئاستا ـ ئاستا (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا) يېقىنلىشىپ، تۆۋەنگە ساڭگىلىدى. ئۇ (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا)

[1] سۈرە شۇئەرا 193 ـ ۋە 194 ـ ئايەتلەر.
[2] سۈرسۈرە نەھل 102 ـ ئايەت.
[3] سۈرە تەكۋىر 19 ـ دىن 21 ـ ئايەتكىچە.
[4] سۈرە قەدر 4 ـ ئايەت.

www.munber.org

ئىككى ياچاق مىقدارى ياكى ئۇنىڭدىنمۇ يېقىنراق يېقىنلاشتى. ئاللاھ بەندىسىگە (جىبرىئىل ئارقىلىق) تېگىشلىك ۋەھيىلەرنى ۋەھيى قىلدى. ئۇنىڭ كۆرگىنىنى دىلى ئىنكار قىلمىدى (يەنى راست كۆردى)﴾.[1]

مانا بۇلار جىبرىئىلنىڭ ئىسىملىرىدۇر.

جىبرىئىلغا «روھ» ئىسمى بېرىلىپ، «قۇددۇس» قا نىسبەت قىلىنغان بولۇپ، «قۇددۇس» ـ ئۇلۇغ ۋە ئەزىز ئاللاھتۇر. ئۇلۇغ ئاللاھ ئۇنى خۇددى ئادەمنى ياراتقاندەك، ئاتا ـ ئانىسىز ۋە ئۆزگىچە (يەنى ئوخشىشى يوق بىر شەكىلدە) ياراتتى. ئەمما جىبرىئىل «خاتالىق ۋە گۇناھ ئۆتكۈزۈشى جائىز بولغان جەسەت» ئەمەسلىكى بىلەن ھەزرىتى ئادەمدىن پەرقلىنىپ تۇرىدۇ. جىبرىئىل ـ ئىسمى ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن تەڭ زىكىر قىلىنغان، ئىتائەتكار ۋە ئىشەنچلىك روھتۇر. ئۇلۇغ ئاللاھ ئۇنىڭ ئىسمىنى ئۆز ئىسمى بىلەن بىللە زىكىر قىلىش ئارقىلىق، ئۇنىڭغا ئىلاھىي شەرەپ ئاتا قىلغانىدى.

يەھۇدىيلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن: «ساڭا ۋەھيىنى كىم يەتكۈزىدۇ؟» دەپ سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «جىبرىئىل» دەپ جاۋاب بەردى. يەھۇدىيلار: «جىبرىئىل بىزنىڭ دۈشمىنىمىزدۇر. ئەگەر ساڭا پەيغەمبەرلىكنى مىكائىل يەتكۈزگەن بولسا، ساڭا ئىشەنگەن ۋە ئىتائەت قىلغان بولاتتۇق» دېيىشتى.

ئاللاھ پەرىشتىلىرىنىڭ دۈشمەنلىرىگە بولغان پوزىتسىيىسىنى ئېنىق بىر ئىپادە بىلەن مۇنداق دەپ بايان قىلغانىدى: ﴿ئېيتقىنكى، جىبرىئىلغا دۈشمەن بولغان ئادەم (ئاللاھقا دۈشمەندۇر)، چۈنكى ئۇ (يەنى جىبرىئىل) ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن ئۆزىدىن ئىلگىرىكىنى (يەنى ساماۋىي كىتابلارنى) تەستىق قىلغۇچى، توغرا يول كۆرسەتكۈچى، مۆمىنلەرگە بىشارەت بەرگۈچى قۇرئاننى سېنىڭ قەلبىڭگە نازىل قىلدى. كىمكى ئاللاھنى، ئاللاھنىڭ پەرىشتىلىرىنى، پەيغەمبەرلىرىنى، جىبرىئىلنى، مىكائىلنى دۈشمەن تۇتىدىكەن (ئاللاھنى دۈشمەن تۇتقان بولىدۇ)، شۈبھىسىزكى، ئاللاھ كاپىرلارنى دۈشمەن تۇتىدۇ﴾.[2]

ئاللاھ نېمە ئۈچۈن جىبرىئىل بىلەن مىكائىلنىڭ نامىنى ئالاھىدە تىلغا ئالدى؟ چۈنكى، ئۇلارنىڭ شەرەپلىك ۋە كاتتا پەرىشتىلەر ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈندۇر.

ئالدىمىزدىكى بابلاردا، جىبرىئىلنىڭ ئىسمىنى پات ـ پات تىلغا ئېلىپ ئۆتىمىز. ئۇ، ئەرشتىن كەلگەن ۋەھيىنى يەرگە يەتكۈزۈپ بەرگۈچى «روھۇل ئەمىين» دۇر. ئۇ، بەزى ـ بەزىدە غايىب بولىدۇ. ئۇ پەيدا بولغان ۋاقىتتا، ئاللاھنىڭ رەھمىتىمۇ بىللە ئۇتتۇرىغا چىقىدۇ ۋە بىر پەيغەمبەر ئۆز مىللىتىگە ئەۋەتىلىدۇ. ئاللاھنىڭ كىتابلىرىدىن بىرى ئىنسانلارغا چۈشۈرۈلىدۇ.

---

[1] سۈرە نەجم 1 ـ ئايەتتىن 11 ـ ئايەتكىچە.

[2] سۈرە بەقەرە 97 ـ ۋە 98 ـ ئايەتلەر.

www.munber.org

يامانلىقنىڭ سىمۋولى

ئۇلۇغ ئاللاھ پەرىشتىلەر بىلەن بىرگە «جىن» ئىسىملىك باشقا مەخلۇقلارنىمۇ ياراتتى.

جىنلار كۆرۈنمەيدىغان مەخلۇقلار بولۇپ، بىز كۆرەلەيدىغان تەنلەرگە (جىسىملارغا) ئوخشىمايدۇ. مانا بۇ، جىنلار بىلەن پەرىشتىلەر ئارىسىدىكى بىردىنبىر ئوخشىتىش ئۇسۇلىدۇر. ئۇندىن باشقا، پەرىشتىلەر بىلەن جىنلارنىڭ يارىتىلىشىمۇ پەرقلىق بولۇپ، جىنلار ئوتتىن، پەرىشتىلەر نۇردىن يارىتىلغان. پەرىشتىلەر ــ ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش ۋە ئۇنىڭ كائىناتتىكى ئەمر ـ پەرمانلىرىنى بەجا كەلتۈرۈش ئۈچۈن يارىتىلغان ئەسكەرلەردۇر. يەنى پەرىشتىلەر ياخشىلىق ۋە خەير ئۈچۈنلا يارىتىلغان.

جىنلار ھەر تۈرلۈك بولۇپ، ئارىلىرىدا ياخشىلىرىمۇ ۋە يامانلىرىمۇ بار. ئۇلۇغ ئاللاھ جىن سۈرىسىدە (جىنلارنىڭ تىلى بىلەن) مۇنداق دەيدۇ: ﴿بىزنىڭ ئىچىمىزدە ياخشىلارمۇ، ئۇنىڭدىن تۆۋەن تۇرىدىغانلارمۇ بار، بىز تۈرلۈك يوللارغا بۆلۈنىدۇق﴾.①

﴿بىزدىن مۇسۇلمانلار ۋە ھەق يولدىن چىققۇچىلارمۇ بار، مۇسۇلمان بولغانلار توغرا يولنى ئىزدىگەن بولىدۇ. توغرا يولدىن چىققۇچىلار جەھەننەمگە ئوتۇن بولىدۇ﴾.②

جىنلار داۋاملىق تۇردە كۆپىيىدۇ. ئۇلۇغ ئاللاھ بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: ﴿سىلەر مېنى قويۇپ ئۇنى (ئىبلىسنى) ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادىنى دوست قىلىۋالامسىلەر؟﴾.③

جىنلارنىڭ ئىچىدە توغرا يولغا ئەگىشىپ، ئاللاھقا ئىبادەت قىلىدىغانلار ۋە بەندىلىككە مۇناسىپ بولمىغان ھالدا كىبىرلىكنى يوشۇرۇپ ئاللاھقا ئىبادەت قىلىدىغانلارمۇ بار.

ئىبلىس ـ جىنلارنىڭ ئەڭ مەشھۇرى بولۇپ، ئۇ پەرىشتىلەرنىڭ ئارىسىدا تۇرغاندا، ئاللاھ ئۇلارنى «ئادەم»گە سەجدە قىلىشقا بۇيرىدى. ئەمما ئۇ سەجدىنى رەت قىلدى ۋە كائىناتتىكى يامانلىقلارنىڭ سىمۋولى بولۇپ قالدى.

بەزىلەر: «ئىبلىس پەرىشتىلەر بىلەن بىللە تۇرغاچقا، ئۇمۇ پەرىشتىدۇر» دەپ قارايدۇ. توغرىسى، ئۇ جىندۇر. چۈنكى ئۇلۇغ ئاللاھ كەھف سۈرىسىدە مۇنداق دەيدۇ: ﴿ئۆز ۋاقتىدا بىز پەرىشتىلەرگە: «ئادەمگە سەجدە قىلىڭلار» دېدۇق، ئىبلىستىن باشقا ھەممىسى سەجدە قىلدى، ئىبلىس جىنلاردىن ئىدى. شۇڭا ئۇ پەرۋەردىگارىنىڭ ئەمرىدىن چىقتى﴾.④

---

① سۈرە جىن 11 ـ ئايەت.
② سۈرە جىن 14 ـ ۋە 15 ـ ئايەتلەر.
③ سۈرە كەھف 50 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
④ سۈرە كەھف 50 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

ئۇنداقتا، پەرىشتىلەرنىڭ ئارىسىدا ئىبلىسنىڭ نېمە ئىشى بار ئىدى؟ ئۇ نېمە ئۈچۈن پەرىشتىلەر بىلەن بىللە تۇرۇش شەرىپىگە نائىل بولغانىدى؟

بۇلارنىڭ ھەممىسى غەيب بىلەن مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەردۇر. بەزى ئالىملار مۇنداق دەيدۇ: «ئۇ يۇقىرى مەرتىۋىگە ئېرىشىش ئۈچۈن ئاللاھقا مىڭلارچە يىل ئىبادەت قىلغانىدى. ئىنسان يارىتىلىشتىن بۇرۇن، ئىبلىس كىبىرلىك ۋە پۇرسەتپەرەسلىكنىڭ رەھبىرى ئىدى.»

ئۇ ئاللاھقا ئۇنى (يەنى ئاللاھنى) ئۇلۇغلىغانلىقى ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى شان - شەرەپكە بولغان ھېرىسىدىن ئىبادەت قىلغانىدى. ئۇ، يامانلىق روھىنىڭ سىمۋولى ئىدى. قۇللۇق بولسا، يۈكسىلىش ۋە ئىلگىرىلەش يولى ئىدى. ئۇ بۇ يولدا كۆپ يۈردى. پەرىشتىلەرگە: «ئادەمگە سەجدە قىلىڭلار!» دېگەن ئەمر بېرىلگەندە، ئۇنىڭمۇ دەرھال سەجدە قىلىشى كېرەك ئىدى. ئۇنىڭ قۇللۇق قىلىشىغا تۈرتكە بولغان ھېس - تۇيغۇلىرى، بىردەمدىلا كىبىرلىك قىلىشقا كۆشكۈرتتى. ئۇ شان - شەرەپ يولىدىكى غايە ۋە نىشانىنىڭ بىردىنلا كۆپۈككە ئايلانغانلىقىنى كۆردى. ئۆزىگە لايدىن يارىتىلغان ئادەمگە سەجدە قىلىش ئەمرى بېرىلگەنلىكىنى ئويلاپ ھاكاۋۇرلۇق قىلدى ۋە سەجدىدىن باش تارتتى.

شۇنىڭ بىلەن، ئىبلىس ئۆزىنىڭ يەر يۈزىدە يامانلىقنىڭ سىمۋولى بولىدىغان (ئاللاھ ئۇنىڭ شۇنداق قىلىدىغانلىقىنى بىلەتتى) كۈننى تاللىدى.

شۇ كۈندىن ئېتىبارەن، ئىبلىس يەر يۈزىدىكى ئەڭ مەشھۇر مەخلۇققا ئايلاندى. شان - شەرەپ غايىسىنى يوقىتىپ قويغان بولسىمۇ، دۇنيادا نام - شۆھرەت قازاندى. ئۇنىڭ روھى يەر يۈزىدىكى بارلىق يامانلىق، زۇلۇم ۋە گۇناھلارغا ياردەم قىلىشقا باشلىدى. ئىنسانلارنىڭ ئارىسىدا ئۇنى ئۆزىنىڭ ئەينىكى دەپ قارايدىغانلار، ئۇنى مەخلۇقلارنىڭ تومۇرلىرىدا ئاقىدىغان قان دەپ بىلىدىغانلار ۋە ئۇنىڭغا سەل قارايدىغانلار يوق ئەمەس - ئەلۋەتتە! نېمە بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، بۇ مەخلۇق - يامانلىقنىڭ ئەڭ قارا دەرىجىسىدۇر.

ئاللاھنىڭ ئادەملىرى

ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرى تەشرىئ (شەرىئەت ھۆكۈملىرى) بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئەمرىدۇر.

ئۇلار ئاللاھنىڭ ئىنسانلارغا ئەۋەتكەن ئەلچىلىرى بولۇپ، ئەسلىدە ئۇلارمۇ ئىنساندۇر، ئەمما ئىنسانلارنىڭ ئەڭ پاكلىرىدۇر.

ئەگەر ئاللاھ ئىنسانلارغا پەيغەمبەرلىرىنى ئەۋەتمىگەن بولسا، ئۇلارغا (ئۆزىنىڭ بار ۋە بىرلىكىنى كۆرسىتىدىغان) ھۆججىتىنى (يەنى دەلىلىنى) مەجبۇرى بىلدۈرەتتى ۋە بۇ ئاللاھ ئۈچۈن توغرا بولاتتى.

www.munber.org

يەنى ئاللاھ پەيغەمبەرلىرنى ئەۋەتىشتىن بۇرۇن ئىنسانىنىڭ ئەقلىگە كەلىملىرنى ئەۋەتەتتى ۋە ئۇنىڭغا دەلىلىنى مەجبۇرى بىلدۈرەتتى.

پۈتۈن كائىنات ئاللاھنىڭ ئىچىپ قويغان كىتابىدۇر ۋە ئۇ ئاللاھنىڭ بارلىقىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان، مۆجىزە خاراكتېرلىك كەلىملەرگە تولغان كىتابتۇر.

ئىنسانىنىڭ ئۆزىمۇ ئۆزىگە نىسبەتەن ئاللاھنىڭ بارلىقىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان بىر دەلىلدۇر ۋە ئۇنىڭغا ئاللاھنىڭ بارلىقىنى مەجبۇرى تېڭىشقا دەلىل بولىدىغان كەلىملىرىدىن بىرىدۇر.

ئىنسان ئۆز ئىچىدە ئايلىنالىغان بولسا ياكى زېھنى بىلەن كائىناتنىڭ ئۇپۇقلىرىغىچە كېزەلىگەن بولسا، ئاللاھنىڭ بارلىقىغا دالالەت قىلىدىغان ھەر تۈرلۈك كەلىملىرنى چوقۇم كۆرەلىگەن بولاتتى. شۇنداقلا، ئىنسان ئىچكى پاكلىقىنى بىر يەرگە يىغىپ، ئۇنىڭ بىلەن ئەسلەش كۈچىنى ھەرىكەتلەندۈرسىلا، ئاللاھنىڭ ھەزرىتى ئادەم ۋە ئۇنىڭ نەسىللىرىدىن ئەھدە ئالغان كۈندىكى كەلىملىرنى كۆرەلەيتتى.

ئۇلۇغ ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ:

﴿ئۆز ۋاقتىدا پەرۋەردىگارىڭ ئادەم باللىرىنى (يەنى نەسلىنى) ئۇلارنىڭ (ئاتىلىرىنىڭ) پۇشتىدىن چىقاردى ۋە ئۇلارنى ئۆزلىرىگە گۇۋاھ قىلىپ: «مەن سىلەرنىڭ پەرۋەردىگارىڭلار ئەمەسمۇ؟» دېدى (يەنى ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئۇلارنىڭ پەرۋەردىگارى ئىكەنلىكىگە ۋە بىرلىكىگە ئادەم باللىرىنى ئىقرار قىلدۇردى، ئۇلار ئىقرار قىلىپ بۇنى ئۆز ئۈستىگە ئالدى). ئۇلار: «ھەئە، سەن بىزنىڭ پەرۋەردىگارىمىزدۇرسەن، گۇۋاھلىق بەردۇق» دېدى﴾.[1]

شۇ ئارقىلىق ئىنسانغا دەلىلنى مەجبۇري بىلدۈردى.

ئاللاھ ئىنسانلارغا دەلىلنى مەجبۇرى بىلدۈرگەن تۇرۇقلۇق، يەنە نېمە ئۈچۈن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتتى؟ ئۇنىڭ جاۋابى مۇنداق: ئاللاھنىڭ بارلىق پەيغەمبىرى رەھمەتتۇر. ئاللاھ بەندىلىرىگە ئادىللىق بىلەن مۇئامىلە قىلىش بىلەن بىرگە، ئۇلارغا رەھمەت بىلەنمۇ مۇئامىلە قىلىدۇ.

پەيغەمبەرلەر رەھمەتتۇر.

ھەربىر پەيغەمبەر قەۋمى ياكى زامانىغا رەھمەت سۈپىتىدە ئەۋەتىلىدۇ.

پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەڭ ئاخىرقىسىمۇ ئالەملەرگە رەھمەت بولۇپ كەلگەنىدى.

﴿(ئى مۇھەممەد!) بىز سېنى پۈتۈن ئەھلى جاھان ئۈچۈن پەقەت رەھمەت قىلىپلا ئەۋەتتۇق﴾.[2]

---

[1] سۈرە ئەئراف 172 ـ ئايەت.
[2] سۈرە ئەنبىيا 107 ـ ئايەت.

ئابدۇللاھنىڭ ئوغلى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بولمىغان بولسا، پەيغەمبەرلەرنىڭ قىسسىلىرىنى ھەقىقىي تۈردە بىلەلمىگەن بولاتتۇق.

چۈنكى، پەيغەمبەرلەرنىڭ قىسسىلىرى ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئەۋەتىلىشتىن بۇرۇن ھېچبىر پەيغەمبەر ساق قالمىغۇدەك دەرىجىدە بۇزغۇنچىلىققا ئۇچرىغان ئىدى.

بۇزغۇنچىلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ ھاياتىغىچە يېتىپ بارغان بولۇپ، قىسسىلەر پەيغەمبەرلەرنىڭ ئالىيجاناپلىقىنى ۋە پاكلىقىنى قوغدىيالمايدىغان شەكىلگە كىرىپ قالغانىدى.

بۇزغۇنچىلىققا ئۇچرىغان «يەھۇدىي سەھىپىلىرى»دە، ھاراق ئىچىپ ئۆز قىزى بىلەن زىنا قىلغان پەيغەمبەرنىڭ؛ خوتۇنىنى ئىندەككە كەلتۈرۈش ئۈچۈن قوماندانىنى ئۇرۇشقا ئەۋەتىۋەتكەن پەيغەمبەرنىڭ؛ ياشىنىپ قالغاندىن كېيىن، بۇتپەرەس، چىرايلىق بىر سەبى قىزغا ئۆيلەنگەن ۋە بۇتقا چوقۇنۇشقا مايىل بولغان، ئايالىنىڭ بۇتىغا چوقۇنۇش ئارقىلىق ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئېلىشنى ياراتقۇچىسىنى رازى قىلىشتىن ئەۋزەل كۆرگەن پەيغەمبەرنىڭ قىسسىلىرى بايان قىلىنماقتا.

ئۆزگەرتىۋېتىلگەن ياكى بۇرمىلانغان بۇ سەھىپىلەرنى ئوقۇغان ۋاقتىڭىزدا، كۆز ئالدىڭىزغا (سىزگە نامەلۇم مەقسەتلەر بىلەن) ئاللاھ ۋە پەيغەمبەرلىرى ھەققىدە يالغان توقۇيدىغان، پەسكەش، يامان غەرەزلىك، پارىخور ئىنسانلار كېلىدۇ. ئەسلىدە، بۇنىڭدىن يەھۇدىلارنىڭ ئۆز ۋاقتىدىكى ماددىي مەنپەئەت ئۈچۈن قىلغان پەسكەشلىكلىرىنىمۇ كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ.

«خرىستىئان سەھىپىلىرى»گە كۆز يۈگۈرتۈپ چىقسىڭىز، ئۇنىڭدىمۇ «يەھۇدىي سەھىپىلىرى»گە قارىمۇقارشى مەزمۇندىكى قىسسىلەرنى بايقايسىز. ئۇلارمۇ پەيغەمبەرلىرى ئىسانى «ئاللاھنىڭ ئوغلى» دېگەن نۇقتىغىچە ئېلىپ باردۇ.

ئۇلۇغ ئاللاھ بۇنىڭدىن قەتئىي پاكتۇر.

بەزىلەرنىڭ كۆپەيتىشى، يەنە بەزىلەرنىڭ ئازايتىۋېتىشى تۈپەيلىدىن پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەقىقىي سانى ھازىرغىچە ئېنىق ئەمەس. قۇرئان بولمىغان بولسا، پەيغەمبەرلەر ھەققىدىكى ھەقىقىي مەلۇماتلارنى بىلەلمىگەن بولاتتۇق.

...

ئەسلىدە، پەيغەمبەرلەر ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ياخشىلىرىدۇر. ئەمما ئۇلارمۇ بازار ـ رەستىلەرگە چىقىدىغان، تاماق يەيدىغان، ياشايدىغان ۋە ئۆلىدىغان ئىنسانلاردۇر.

ئۇلار ئۆزلىرىنى پەيغەمبەر قىلىپ تاللىۋالمايدۇ. پەيغەمبەرلىك مەرتىۋىسىگە شەخسىي مەنپەئەت، مەلۇم مەقسەت ئۈچۈن غەيرەت قىلىش ياكى سايلام ئارقىلىق چىقمايدۇ. ئۇلارنى پەقەت ئاللاھلا تاللايدۇ.

www.munber.org

ئاللاھ ئۇلارنى ئىنسانلار ئىچىدىكى ئەڭ پاك، ئەڭ ياخشىلىرى بولغانلىقى ئۈچۈن پەيغەمبەرلىككە تاللايدۇ. بۇ ھەقتە ئەقىل ۋە يۈرەك ئوخشاش ئورۇندا تۇرىدۇ.

ئاندىن ئۇلارغا ۋەھيىسىنى ئەۋەتىدۇ.

ئاللاھ ئۇلارنىڭ شەرەپلىك ۋە ھۆرمەتكە سازاۋەر ئىكەنلىكىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن، ئۇلارنى ئۆز ئىسمى بىلەن قوشۇپ ئاتىغاندى، يەنى ئۇلارغا ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرى دەپ نام بەرگەندى.

ئۇلار ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن نەرسە ھەققىدە خاتالاشمايدۇ. ئۇلار پاكلىق ساھىبىدۇر. پەيغەمبەرلەرنىڭ پاكلىقى ــ ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلىك كېلىشتىن بۇرۇن ۋە كېيىن چوڭ ـ كىچىك ھېچقانداق گۇناھ ئۆتكۈزمەسلىكى دېگەنلىكتۇر.

ئۇلار ئەڭ يۇقىرى سەۋىيەلىك ئىنسانلاردۇر. ئۇلارنىڭ سەۋىيىسى يۇقىرىلاپ بارىدۇكى، ھەرگىز تۆۋەنلىمەيدۇ. ئۇلۇغ ئاللاھ پەيغەمبەرلىرىنى تېخىمۇ يۇقىرى سەۋىيەگە يەتكۈزۈش ئۈچۈن بەزىدە ئۇلارنى تەنبىھلىگەن ۋە ئەيىبلىگەندى.

پەيغەمبەرلەر ئىنسانلار ئىچىدە ئاللاھنى ئەڭ ياخشى بىلىدىغان ۋە تونۇيدىغان كىشىلەردۇر. ئۇلارنىڭ ۋەزىپىسى ئۆزلىرىدە ئاللاھ ھەققىدە بىپەرۋالىق قىلغۇچى ھېسسىياتى پەيدا قىلىشتۇر. چۈنكى ئىنسان پەرۋەردىگارىغا مىليونلارچە يىل ئىبادەت قىلسىمۇ، بۇ، ئاللاھنىڭ نېئمەتلىرىگە بىرىم سائەت شۈكرى ئېيتقانغا يەتمەيدۇ.

شۇڭا پەيغەمبەرلەر توختىماي ئىستىغفار ئېيتىدۇ.

مانا بۇ، ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىدۇر ۋە بۇ ئۇلارنىڭ ئىستىغفارىدۇر. ئىنساننىڭ ئۇنتۇپ قالغان نەرسە ئۈچۈن جازالانمايدىغانلىقى ھەممىگە مەلۇم. ھەزرىتى ئادەم ئۇنۇتتى، ئاللاھ ئۇنى جەننەتتىن چىقاردى. ئەگەر ئۇ پەيغەمبەر بولمىغان بولسا، ئاللاھ ئۇنى ئۇنتۇپ قالغانلىقى ئۈچۈن جازالىمىغان بولاتتى.

پەيغەمبەرلەرنىڭ دەرىجىلىرى بىر ـ بىرىدىن پەرقلىقتۇر.

ئۇلۇغ ئاللاھ بەقەرە سۈرىسىدە مۇنداق دەيدۇ:

﴿ئەنە شۇ پەيغەمبەرلەرنىڭ بەزىسىنى بەزىسىدىن ئۈستۈن قىلدۇق؛ ئاللاھ ئۇلارنىڭ بەزىسى (يەنى مۇسا ئەلەيھىسسالام) بىلەن سۆزلەشتى ۋە بەزىسىنىڭ (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ) دەرىجىسىنى يۇقىرى كۆتۈردى. مەريەم ئوغلى ئىساغا (ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈش، كاچىلارنى، بەرەس كېلىسىنى ساقايتىشقا ئوخشاش) روشەن مۆجىزىلەرنى ئاتا قىلدۇق. ئۇنى روھۇلقۇدۇس (يەنى جىبرىئىل ئەلەيھىسسالام) بىلەن كۈچلەندۈردۇق﴾.[1]

ئىسرا سۈرىسىدە مۇنداق دەيدۇ:

[1] سۈرە بەقەرە 253 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

﴿بىز ھەققەتەن پەيغەمبەرلەرنىڭ بەزىسىنى بەزىسىدىن ئۈستۈن قىلدۇق، داۋۇدقا زەبۇرنى ئاتا قىلدۇق﴾.[①]

ئاللاھ يەنە ئەھزاب سۈرىسىدە مۇنداق دەيدۇ:

﴿ئۆز ۋاقتىدا بىز پەيغەمبەرلەردىن ئەھدە ئالدۇق، سەندىن، نۇھتىن، ئىبراھىمدىن، مۇسادىن، مەريەم ئوغلى ئىسادىن مەھكەم ئەھدە ئالدۇق﴾.[②]

ئاللاھنىڭ نەزىرىدە پەيغەمبەرلەرنىڭ دەرىجىلىرى پەرقلىق بولسىمۇ (بۇلارنىڭ ئىچىدىكى بەشى، يەنى ھەزرىتى مۇھەممەد، ھەزرىتى نۇھ، ھەزرىتى ئىبراھىم، ھەزرىتى مۇسا ۋە ھەزرىتى ئىسا قاتارلىقلار ئىرادىلىك پەيغەمبەرلەر دەپ قارالسىمۇ)، مۇئمىنلەرنىڭ ھەممە پەيغەمبەرگە ئەدەبلىك مۇئامىلە قىلىشى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئايرىمىچىلىق قىلماسلىقى ئەمر قىلىنغان.

ئۇلۇغ ئاللاھ: ﴿مۇئمىنلەرمۇ ئىمان كەلتۈردى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەرىشتىلىرىگە، كىتابلىرىغا ۋە پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان كەلتۈردى. ئۇلار: «ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھېچبىرىنى ئايرىۋەتمەيمىز (يەنى ئۇلارنىڭ بەزىسىگە ئىمان ئېيتىپ، بەزىسىگە ئىمان ئېيتماي قالمايمىز) دەيدۇ»﴾.[③] دېگەنىدى.

ئاللاھ پەيغەمبەرلىرىگە روشەن مۆجىزىلەر ۋە پەۋقۇلئاددە ئىشلار بىلەن ياردەم قىلدى. پەيغەمبەرلەرنىڭ ئارىسىدا تويان بالاسى، قۇرام تاشتىن چىققان تۆگە، دۇنيانى زىلزىلىگە كەلتۈرگەن ۋە كاپىرلارنى ھالاك قىلغان ئاۋاز، يىلانغا ئايلانغان ھاسا، ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈش ۋە ئۇلار بىلەن سۆزلىشىش، كىتاب (يەنى قۇرئان) قاتارلىق مۆجىزىگە ساھىب بولغانلار بار.

ھەزرىتى مۇھەممەدتىن باشقا ھەممىسىنىڭ مۆجىزىسى ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلىكىدىن پەرقلىقتۇر.

مەسىلەن، ھەزرىتى ئىسانىڭ كېسەللەرنى داۋالاش مۆجىزىسى ئىنجىلدىن تامامەن پەرقلىق بىر ئىش.

ھەزرىتى مۇسانىڭ يىلانغا ئايلىنىدىغان ھاسىسى تەۋراتتىن پەرقلىقتۇر.

ئاللاھ ئەڭ ئاخىرقى پەيغەمبەرنىڭ مۆجىزىسىنى بۇ پەيغەمبەرلىكنىڭ ئۆزى قىلىشنى ئىرادە قىلدى. يەنى ئاللاھ پەيغەمبەرلىك بىلەن مۆجىزىنى بىر كىتابتا، يەنى قۇرئاندا بىرلەشتۈردى.

ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە مەرھەمەت ۋە سىپايىلىق بىلەن مۇئامىلە قىلغانلىقىنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ. ئىنسانىيەت تارىخىنىڭ دەسلەپكى مەزگىللىرىدە، ئىنسانلار بالىلىق

[①] سۈرە ئىسرا 55 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[②] سۈرە ئەھزاب 7 ـ ئايەت.
[③] سۈرە بەقەرە 285 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

باسقۇچىنى بېشىدىن ئۆتكۈزىۋاتاتتى. بۇ باسقۇچتا باللار پەقەت پەۋقۇلئاددە ۋە غەلىتە نەرسىلەرگە ئىشىنىدۇ. يەنى ئىنسانلار ئەقىللىرىدىن بۇرۇن كۆزلىرى تەئەججۇبلەنگەن ۋە ئېڭىدىن بۇرۇن ھېس ـ تۇيغۇلىرىغا تەسىر قىلغان نەرسىلەرگە ئىشىنىدۇ.

ئاللاھ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھېسسىي مۆجىزىلىرىنى ئىنسانلارغا ئەۋەتتى. ئىنسانلار مۆجىزە ۋە پەۋقۇلئاددە نەرسىلەرنى تەلەپ قىلاتتى. ئۇلۇغ ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ تېخىچە باللىق دەۋرىنى باشتىن كەچۈرۈۋاتقانلىقىنى بىلگەنلىكى ۋە ئۇلارغا بەكمۇ مەرھەمەتلىك بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇلارنىڭ تەلىپىنى قوبۇل قىلاتتى.

ئىنسانلار بالاغەتكە يەتكەنسېرى، پەيغەمبەرلەرمۇ شۇنىڭغا مۇناسىپ مۆجىزىلەر بىلەن ئەۋەتىلدى. ئۇلۇغ ئاللاھ ھەر بىر پەيغەمبەرگە قەۋمىنىڭ تۇرمۇش ئەھۋالىغا ۋە زامانىنىڭ ئىلىملىرىگە مۇناسىپ كېلىدىغان مۆجىزىلەرنى ئەۋەتەتتى. ياكى ھەر پەيغەمبەرگە ئىنسانلارغا ئىسپاتلىماقچى بولغان نەرسىلەرگە مۇناسىۋەتلىك مۆجىزىلەرنى ئاتا قىلاتتى.

پىرئەۋننىڭ قەۋمى ئىلىم ـ پەن، ماتېماتىكا، تەبىئەت ۋە ئاسمان بىلىملىرىدە كۆپ تەرەققىي قىلغانىدى. شۇنداقلا، ئۇلار سېھىرگەرلىككىمۇ ئۇستا بولۇپ، زامانىنىڭ ئەڭ ماھىر سېھىرگەرلىرى ھېسابلىناتتى. شۇڭا ئاللاھ ھەزرىتى مۇساغا ئىلىم ۋە سېھىرگەرلىككە ئوخشاش مۆجىزىلەرنى ئاتا قىلدى. گەرچە ئۇلار ئىلىم ۋە سېھىردەك كۆرۈنسىمۇ، ئەسلىدە مۆجىزىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىن كېلىدىغانلىقىنى ئىسپاتلاش مەقسەت قىلىنغانىدى.

ھەزرىتى ئىسا دەۋرىدە، رىملىقلار يۇقىرى ئىمتىيازغا ئىگە خەلق بولۇپ، ئۇلار تىببى ۋە قانۇن ئىلىملىرىدا بەكمۇ ئىلغار ئىدى. ھەزرىتى ئىسانىڭ مۆجىزىسىمۇ شۇنىڭغا مۇناسىپ بولۇپ، ھەم تىببى ھەم قانۇن ساھەسىنى دەھشەتلىك ھالغا چۈشۈرۈپ قويغانىدى. ئۆلۈك بىر ئىنسان ھەزرىتى ئىسا بىلەن سۆزلىشىش ئۈچۈن تىرىلدۈرۈلەتتى. ھەم تىببى ئىلىم ھەم قانۇن ئىلمى بۇ مۆجىزە ئالدىدا پۈتۈنلەي يوقىتا چىقىرىلغانىدى.

ئۇ زامانلاردا ياشىغانلار شۇنى تەلەپ قىلغانىدى.

ئىنسانلار تەرەققىي قىلىپ، ئەقلى بالاغەتكە يەتكەندىن كېيىن، تىل ئۇلارنىڭ ھاياتىنىڭ ئاچقۇچىغا، ئىلىم كائىناتنىڭ رەئىسىگە ئايلاندى. شۇنداقلا، كىتابمۇ ئۇلارنىڭ ھاياتىدىكى ئەڭ مۇھىم نەرسىلەردىن بىرى بولۇپ قالدى.

ئۇلۇغ ئاللاھ ئىنسانلارنى مۆجىزە بىلەن قايىل قىلىشنى خالىمىدى. ئۇلارغا ئۆزى، ھەر بىر سۈرە ـ ئايىتى مۆجىزە بولغان بىر كىتاب ئەۋەتتى.

ئۇ كىتابنىڭ ئۇسلۇبى، ئېتىبارى، شەرىئەت ئەھكاملىرى، قىسسىلىرى ۋە ھۆكۈملىرى، يەنى ئىچىدىكى ھەممە نەرسىسى (ئىنسانلار خەت يېزىپ، ئوقۇيدىغان بىر مەخلۇق سۈپىتىدە ھاياتىنى داۋاملاشتۇرغان ۋاقىتقىچە) مەڭگۈ ئۆلمەيدىغان، تىرىك

مۆجىزىدۇر. ئاللاھ بۇ كىتاب بىلەن بىرلىكتە، ئىتىبارغا ئېلىنىدىغان باشقا بىر مۆجىزە ئەۋەتمىدى.

ئىنسان ئەقلىنىڭ تەرەققىياتىنىڭ مۇھىملىقى بىزنى ئۇنىڭغا بىر ئىشلەتمەسلىككە ئۈندەيدۇ.

بىز كىچىك بالىلارغا بىر ئىشلىتىش ئارقىلىق ئۇلارنى قورقۇتمىز ياكى ئۆزىمىزگە مايىل قىلىمىز. ئەمما چوڭلارنى قايىل قىلىشقا تىرىشىمىز.

مانا بۇ، ئەڭ ئاخىرقى دىنىنىڭ ئاللاھدىن بولۇپ، بۇ ئۇنىڭ (يەنى دىنىنىڭ) پەيغەمبىرىنىڭ ئۈستۈنلۈكىدىن دېرەك بېرىدۇ.

ئۇ، ئىنسانىيەتكە (ئىنسانىيەتنىڭ ئەڭ ئۇلغار نۇقتىسى دەپ تەرىپلەشكە ئەرزىيدىغان) كامىللىقنىڭ ئۇچۇق سىزىقلىرىنى سىزىپ بەردى.

بىز، ئاللاھنىڭ ئەڭ ئاخىرقى پەيغەمبەرگە ئەۋەتكەن كىتابتىن، يەنى قۇرئان كەرىمدىن بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ قىسسىلىرىنى ھەقىقىي تۈردە ئۆگىنەلەيدۇق.

* * * * *

www.munber.org